

**Vækkelser i dansk luthersk fælleskultur.
Andagtsbøger og lægmandsforsamlinger
(1800-1840)
Jens Rasmussen
Odense Universitetsforlag, 2016
332 sider**

Anmeldt af **Kurt E. Larsen**

Jens Rasmussen har været hospitalspræst i Odense og har i årenes løb desuden udgivet mange vigtige studier i 1800-tallets danske kirkehistorie. Nu har han udgivet et værk om de gudelige vækkelser, der fik så stor betydning for det danske samfund i begyndelsen af 1800-tallet og for kirkelivet langt ind i 1900-tallet.

Bogen giver en ret bred beskrivelse af forskningshistorien omkring vækkelserne og disses forløb, og dermed er der lagt en basis for bogens særlige forskningsbidrag, som er en beskrivelse af teologiske tematikker i den andagtslitteratur, som de vakte hentede åndelig næring fra i årene 1800-1840. Der var tale om andagtsbøger og prædikener fra pietismens og Luthers tid, og disse bøger blev ved med at være vigtige helt frem til 1900. Vækkelsernes brug af denne andagtslitteratur fik store følger. Hvor forskere som P. G. Lindhardt talte om de gudeligt vakte afstand til Luther, kan Jens Rasmussen påvise, at både den gamle vækkelse – og den nye vækkel-

se i IM – stod på luthersk grund, og at de har haft betydning ved at føre en – trods visse forskelle – fælles luthersk kultur videre. Det er et vigtigt bidrag til forskningen i vækkelsernes historie.

Vækkelserne førte nok de lutherske anliggender længere ud i folket, end de havde været tidligere. Forfatteren argumenterer godt for den opfattelse, at de danske vækkelser i så stor udtrækning blev inden for folkekirken, netop fordi de var så knyttede til de gamle andagtsbøgers lutherske univers. Forfatteren påpeger også linjer fra vækkelserne og frem til nutidens demokratisering og sociale velfærd. I en tid, hvor den danske folkekirke igen lider af et åndeligt forfald, næsten lige så galt som omkring år 1800, er det opmuntrende at læse om de gamle troende lægfolk, der via god andagtslitteratur var fortrolig med den lutherske arv, og som derfor også kunne holde kirkens teologer fast på dette. Måske er det stadig den vej, man skal gå? Det mener Jens Ras-

mussen, der endda ser spæde tegn på en ny vækkelse.

Bogen sætter andagtslitteraturen ind i den store kirkelige og politiske sammen-

hæng, og er som sådan en guldgrube af oplysninger om en spændende og vigtig tid i vores kirkelige forhistorie.